

Ägarstyrning och uppsikt av kommunens verksamhet som bedrivs av andra juridiska personer, verksamhetsår 2018

Målgrupp och definitioner.....	1
Bakgrund.....	1
Aktuella juridiska personer.....	4
Uppsikt.....	4
Helägt eller delägt kommunalt bolag	4
Helägt kommunalt bolag	5
Delägt kommunalt bolag	5
Kommunalförbund	6
Gemensam nämnd.....	6
Leda och samordna.....	6
Uppsikt för kalenderår 2018	6

Målgrupp och definitioner

Målgrupp för detta dokument är ledamöter i kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, bolagsstyrelsen, deltagare vid ägarsamråd och beredande tjänstepersoner.

Bolagsordning innehåller företagsnamn, verksamhet och andra grundläggande bestämmelser för ett aktiebolag.

Ägardirektiv anger ägarnas direktiv riktat till det specifika bolaget för att driva verksamheten.

Särskilda ägardirektiv anger ägarnas ytterligare krav och mål för ekonomin och verksamhetens utveckling.

Bakgrund

Kommunala angelägenheter

En kommun får lämna över skötseln av kommunala angelägenheter till¹:

- Kommunalförbund,
- Gemensam nämnd,
- Kommunala bolag (med de begränsningar som framgår av lag),
- Stiftelser (med de begränsningar som framgår av lag),
- Föreningar (med de begränsningar som framgår av lag),
- Privata utförare (med de begränsningar som framgår av lag),

¹ Kommunallag (2017:725) 3 kap 8-9 och 11-12 §§, 10 kap 1 §

om det inte i lag eller annan författning anges att angelägenheten ska bedrivas av en kommunal nämnd.

Uppsikt

Styrelsen ska ha uppsikt över²:

- Övriga nämnders verksamhet
- Gemensamma nämnders verksamhet
- Avtalsamverkan enligt 9 kap 37 §
- Kommunal verksamhet som bedrivs av helägt kommunalt bolag
- Kommunal verksamhet som bedrivs av delägt kommunalt bolag
- Kommunal verksamhet som bedrivs av kommunalförbund som kommunen är medlem i
- Kommunala stiftelser och föreningar som bildats för en kommunal angelägenhet

Kommunen ska utöver ovanstående även kontrollera och följa upp verksamhet som överlämnats till *privat utförare* (KL 10 kap 7-9 §§). Uppföljningen av privata utförarens verksamhet behandlas inte i detta dokument utan sker inom kommunens ordinarie uppföljning av nämndernas budget och verksamhetsplan.

Helägda och delägda bolag

Styrelsen ska i årliga beslut för varje helägt och delägt aktiebolag pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om styrelsen finner att så inte är fallet, ska den lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.³

Styrelsen ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att nedanstående krav är uppfyllda i fråga om helägda aktiebolag.⁴

Fullmäktige ska ha

1. fastställt det kommunala ändamålet med verksamheten,
2. sett till att det fastställda kommunala ändamålet och de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen,
3. utsett samtliga styrelseledamöter,
4. sett till att det anges i bolagsordningen att fullmäktige får ta ställning till sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt innan de fattas,,
5. utsett minst en lekmannarevisor, och
6. sett till att bolaget ger allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare.⁵

Innan skötseln av en kommunal angelägenhet lämnas över till ett delägt kommunalt bolag, ska fullmäktige se till att bolaget blir bundet av ovanstående

² Kommunallag (2017:725) 6 kap 1 § (med definitioner i 10 kap 2-6 §§).

³ Kommunallag (2017:725) 6 kap 9 §.

⁴ Kommunallag (2017:725) 6 kap 10 §.

⁵ Kommunallag (2017:725) 10 kap 3 §.

villkor för helägda aktiebolag i en omfattning som är rimlig med hänsyn till andelsförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt. I delägda kommunala bolag som inte omfattas av 2 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), ska fullmäktige verka för att allmänheten ska ha rätt att ta del av handlingar hos bolaget enligt de grunder som gäller för allmänna handlingars offentlighet i 2 kap. tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen.⁶

Till lekmanarevisor i hel- eller delägda kommunala bolag ska fullmäktige utse någon av de revisorer som valts för mandatperioden.⁷

Stiftelser och föreningar

Punkterna 1-4 och 6 ovan avseende helägda bolag gäller också när kommunen ensam bildar en stiftelse för en kommunal angelägenhet. Fullmäktige ska även utse minst en revisor i en sådan stiftelse.

Bestämmelserna för delägda bolag gäller också för en förening där kommunen bestämmer tillsammans med någon annan och för en stiftelse som kommunen bildar tillsammans med någon annan för en kommunal angelägenhet.

Det som anges om bolagsordningen för helägda bolag ska vid tillämpningen för stiftelser och föreningar i stället avse stadgarna i en förening och stiftelseförordnandet eller stiftelseurkunden i en stiftelse.

Kommunalförbund

Ett kommunalförbund bildas genom att förbundsmedlemmarnas fullmäktige antar en förbundsordning. Vad förbundsordningen ska innehålla framgår av kommunallagen.⁸

Gemensam nämnd

En gemensam nämnds uppgifter ska närmare precisera i en överenskommelse mellan de berörda kommunerna.⁹

⁶ Kommunallag (2017:725) 10 kap 4 §.

⁷ Kommunallag (2017:725) 10 kap 5 §.

⁸ Kommunallag (2017:725) 9 kap 6 §.

⁹ Kommunallag (2017:725) 9 kap 22 §.

Aktuella juridiska personer

Kommunstyrelsen ska leda, samordna förvaltningen och ha uppsikt över den kommunala verksamheten som bedrivs genom följande juridiska personer:

Organisation	Företagsform	Ägarförhållanden 2018	Kommentar
Överförmyndarnämnden Mitt	Gemensam nämnd	Sundsvalls kommun, Timrå kommun, Ånge kommun och Nordanstigs kommun	
AB Timråbo	Kommunalt bolag	Timrå kommun 100%	
Timrå Vatten AB	Kommunalt bolag	Timrå kommun 100%	Äger 18% i MittSverige Vatten och Avfall AB
Wifsta Water AB	Kommunalt bolag	Timrå kommun 100%	
Midlanda Centrum AB	Kommunalt bolag	Timrå kommun 100%	
Midlanda Fastigheter AB	Kommunalt bolag	Sundsvalls kommun 84%, Timrå kommun 16%	Äger 100% i Midlanda Flygplats AB
ServaNet AB	Kommunalt bolag	Sundsvall Elnät AB 66%, Härnösand Energi & Miljö AB 16%, Ånge kommun 5%, Strömsunds kommun 4%, Ragunda kommun 2%, Bergs Tingslags Elektriska AB 2%, Timrå kommun 5%	
Medelpads räddningstjänstförbund	Kommunalförbund	Sundsvalls kommun, Ånge kommun, Timrå kommun ca 15%	
Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrland	Kommunalförbund	Sundsvalls kommun, Härnösands kommun, Örnsköldsviks kommun, Kramfors kommun, Sollefteå kommun, Ånge kommun, Timrå kommun ca 5%	

Uppsyn

Helägt eller delägt kommunalt bolag

För ett helägt bolag finns bolagsordning¹⁰, ägardirektiv och vid behov särskilt ägardirektiv. För ett delägt bolag finns aktieägaravtal, bolagsordning och

¹⁰ För kommunens helägda bolag Timråvatten AB är även bolagsordningen för dess dotterbolag MittSverige Vatten och Avfall AB fastställd av kommunfullmäktige, pga. att det är beslut av principiell betydelse

ägardirektiv. Samtliga dokument är fastställda av kommunfullmäktige. Nedan anges vad som har definierats som ”kommunala ändamålet” och ”kommunala befogenheterna” och var det finns i styrdokumentet för varje juridisk person:

Bolag	Kommunala ändamålet	Kommunala befogenheterna
AB Timråbo	Bolagsordning 3-4 §§. Ägardirektivet p 5 och 6.	Bolagsordning 3-5 §§. Ägardirektivet p 1, 2, 3, 8 och 10.
Timrå Vatten AB ¹¹	Bolagsordning 3-4 §§. Ägardirektivet p 5 och 6.	Bolagsordning §§ 3-6. Ägardirektivet p 1, 2, 3, 7 och 9.
Wifsta Water AB ¹²	Bolagsordning 3-4 §§.	Bolagsordning 3-6 §§.
Midlanda Centrum AB ¹³	Bolagsordning 3-4 §§.	Bolagsordning 3-6 §§.
Midlanda Fastigheter AB	Bolagsordning 3-4 §§. Bolagsspecifika ägardirektiv	Bolagsordning 3-6 och 17 §§. Bolagsspecifika ägardirektiv
Servanet AB	Bolagsordning 3-4 §§. Ägardirektivet p 5 och 6.	Bolagsordning 3-6 och 17 §§. Ägardirektivet p 1, 2 och 12.

Helägt kommunalt bolag

Bolag	Kommunala ändamålet	Styrelseledamöter	KF beslut principiell och större vikt	Lekman-revisor	Insyn
AB Timråbo	Bolagsordning KF 2014 § 197, Ägardirektiv KF 2017 § 180, särskilt ägardirektiv KF 2015 §152	KF 2018 § 236	Bolagsordning § 5	KF 2018 § 244	Bolagsordning § 16 , ägardirektiv p 4 (dock ej allmänheten)
Timrå Vatten AB	Bolagsordning KF 2013 § 43, Ägardirektiv KF 2017 § 62,	KF 2018 § 244	Bolagsordning § 6	KF 2018 § 225	Ägardirektiv p 4 (dock ej allmänheten)
Wifsta Water AB	Bolagsordning KF 2014 § 198	KF 2018 § 242	Bolagsordning § 6	KF 2018 § 226	Bolagsordning §16 (dock ej allmänheten)
Midlanda Centrum AB	Bolagsordning KF 2014 § 199	KF 2018 § 238	Bolagsordning § 6	KF 2018 § 229	Bolagsordning §16 (dock ej allmänheten)

Delägt kommunalt bolag

Bolag	Kommunala ändamålet	Bolagsordningen	Styrelseledamöter	KF beslut principiell och större vikt	Lekman-revisor	Insyn	Allmänna handlingar offentliga
Midlanda Fastigheter AB	Bolagsordning KF 2013 § 139, Bolagsspecifika ägardirektiv KF 2015 § 11	Bolagsordning KF 2013 § 139	KF 2018 § 239	Bolagsordning § 6	KF 2014 § 174	Bolagsspecifika ägardirektiv p 4	
Servanet AB	Bolagsordning KF 2015 § 176,	Bolagsordning KF	KF 2018 § 249,	Bolagsordning		Ägardirektiv p 3	

¹¹ För närvarande finns inte behov av styrning genom särskilt ägardirektiv

¹² För närvarande finns inte behov av styrning genom ägardirektiv eller särskilt ägardirektiv

¹³ För närvarande finns inte behov av styrning genom ägardirektiv eller särskilt ägardirektiv

	ägardirektiv KF 2017 § 10	2015 § 176,	ersättare	§ 17			

Kommunalförbund

Kommunalförbund	Förbundsordning
Medelpads räddningstjänstförbund	KF 2014 § 123
Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrland	KF 2018 § 59

Årsredovisning och revisionsberättelse avseende 2018 har för samtliga kommunalförbund inkommit och behandlats av kommunfullmäktige.

Gemensam nämnd

Organisation	Kommunala ändamålet	Nämndsleda möter	Avtal	Allmänna handlingar offentliga
Överförmyndarnämnden Mitt	Regleras i reglemente för nämnd antaget av KF i Sundsvall	Ledamöter KF 2018 § 209	2019-01-01–2022-12-31, KF 2018 § 184	Enligt bestämmelser för övriga kommunala nämnder

Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige har beslutat om budgetförstärkning 2018 för att nämnden ska kunna fullfölja arbetet med att nå en bra, effektiv och rättssäker verksamhet. Årsrapport har inkommit och Sundsvalls kommuns revisorer har granskat redovisningen och uttalat sig att nämnden i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Leda och samordna

Ägarsamråd ska genomföras minst en gång per år för verksamhetsuppföljning föregående år och krav för kommande verksamhetsår. Vid det tillfället genomförs en uppföljning av verksamheten föregående år med utgångspunkt för det kommunala ändamålet och de kommunala befogenheterna enligt bolagsordning, ägardirektiv och eventuellt särskilt ägardirektiv. Krav på kommande verksamhet kommuniceras utifrån ägarkommunens verksamhetsplan och ägarkommunernas aktieägaravtal och verksamhetsplaner. Eventuella revideringar av ägardirektiv och särskilda ägardirektiv beslutas av kommunfullmäktige och delges sedan bolaget som tar hänsyn till kraven i kommande verksamhetsplanering och budgetering.

Under verksamhetsåret 2018 har ägarsamråd genomförts i maj med AB Timråbo, i juni med Timrå Vatten AB och i maj med Överförmyndarnämnden Mitt. Två ägarsamråd har genomförts med Medelpads Räddningstjänstförbund. För de delägda bolagen har inget ägarsamråd skett.

Uppsikt för kalenderår 2018

Underlag för bedömningen är protokoll till KF 2018 och KS 2018, som visar om händelser av principiell betydelse eller annat krav har beslutats, lekmannarevisorernas granskningsrapport eftersom de i sitt uppdrag ska föreslå KF om eventuell åtgärd samt text som varje juridisk person har lämnat till kommunens årsredovisning.

Bolag	Kommunala ändamålet	Kommunala befogenheterna	Förslag till KF om åtgärd
AB Timråbo	Ja	Ja	Nej
Timråvatten AB	Ja	Ja	Nej
Wifsta Water AB	Ja	Ja	Nej
Midlanda Centrum AB	Ja	Ja	Nej
Midlanda Fastigheter AB	Ja	Ja	Nej
ServaNet AB	Ja	Ja	Nej

AB Timråbo

Vid ägarsamrådet framkom att ägardirektiven bör uppdateras för att uppfylla ägarens uppsiktsplikt avseende god ekonomisk hushållning. Förslag till nytt ägardirektiv behandlas av KF i slutet av 2019. Särskilt ägardirektiv antogs 2016-09-26 för att, i enlighet med kommunens Vision 2025, möta efterfrågan på attraktivt boende. I slutet av 2018 tecknades de första lägenhetskontrakten i det nybyggda flerbostadshuset på Köpmangatan och inflyttning har skett under 2019. Bolagsstyrningsrapporten innehåller ingen sammanställning över ärenden som överlämnats till KF för ställningstagande. Egen text till kommunens ÅR visar inte på något som överskrider kommunala ändamål eller befogenheter.

Revisorernas granskningsrapport innehåller inga förslag till KF eller KS att vidta åtgärder. Lekmannarevisorn bedömer att bolagets verksamhet i allt väsentligt har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, och bedömer därtill att bolagets interna kontroll är tillräcklig.

I Grundläggande granskning, revisionsrapport 2018-02-07, fanns rekommendationer till en precisering av ägardirektivet med avseende på bolagets ansvar att tillhandahålla bostäder; att mål bryts ner på ett tydligare sätt för bolaget för att nå vision och ägardirektiv; att verksamhetsmålen fastställs vid samma tidpunkt som budgeten; att bolagsstyrningsrapport upprättas enligt direktivet; samt att rutinerna för den interna kontrollen utvecklas. Ägarsamrådet i maj 2018 överlämnade rekommendationerna till Timråbo för att genomföra konkreta åtgärder och därefter kvittera hanteringen med KS. Bolagsstyrningsrapport inlämnades till KS i mars 2019 och AB Timråbos svar till revisionen angående övriga rekommendationer har redovisats för KS och KF.

Timrå Vatten AB

Revisorernas granskningsrapport innehåller inga förslag till KF eller KS att vidta åtgärder. Egen text till kommunens årsredovisning visar inte på något som överskrider kommunala ändamål eller befogenheter.

Wifsta Water AB och Midlanda Centrum AB

I huvudsak vilande verksamhet.

Midlanda Fastigheter AB

KF har beslutat om investeringsnivå samt aktieägartillskott. Kommunfullmäktige har i april 2019 beslutat att personunion styrelse införs i Midlanda Fastigheter AB och Midlanda Flygplats AB i syfte att skapa en tydlig ägarstyrning. Revisorernas granskningsrapport innehåller inga förslag till KF eller KS att vidta åtgärder. Egen text till kommunens årsredovisning visar inte på något som överskrider kommunala ändamål eller befogenheter. Enligt bolagsspecifika ägardirektiv ska bolaget eftersträva minst ett ekonomiskt 0-resultat, inkluderat avsättningar för drift och investeringar. Kommissionens beslut om SGEI ger ägarkommunerna möjlighet, under vissa villkor, till villkorat aktieägartillskott fram till 2023.

ServaNet AB

Enligt ägardirektiv ska bolaget vara behjälpligt med att uppfylla målen i ägarkommunens bredbandspolicys och samordna utbyggnadsprojekt av fibernätet. Ägarandelen för Timrå är liten, årsredovisning och revisionsberättelse har inkommit och behandlats av KF. Lekmannarevisorerna bedömer att bolagets verksamhet skötts på ett ändamålsenligt sätt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, och de bedömer att bolagets interna kontroll varit tillräcklig.

Bergs kommun har meddelat att de önskar avveckla sin ägarandel i ServaNet AB och på KF:s novembersammanträde 2019 behandlas ärendet om att utnyttja kommunens hembuds rätt att köpa aktier i bolaget.